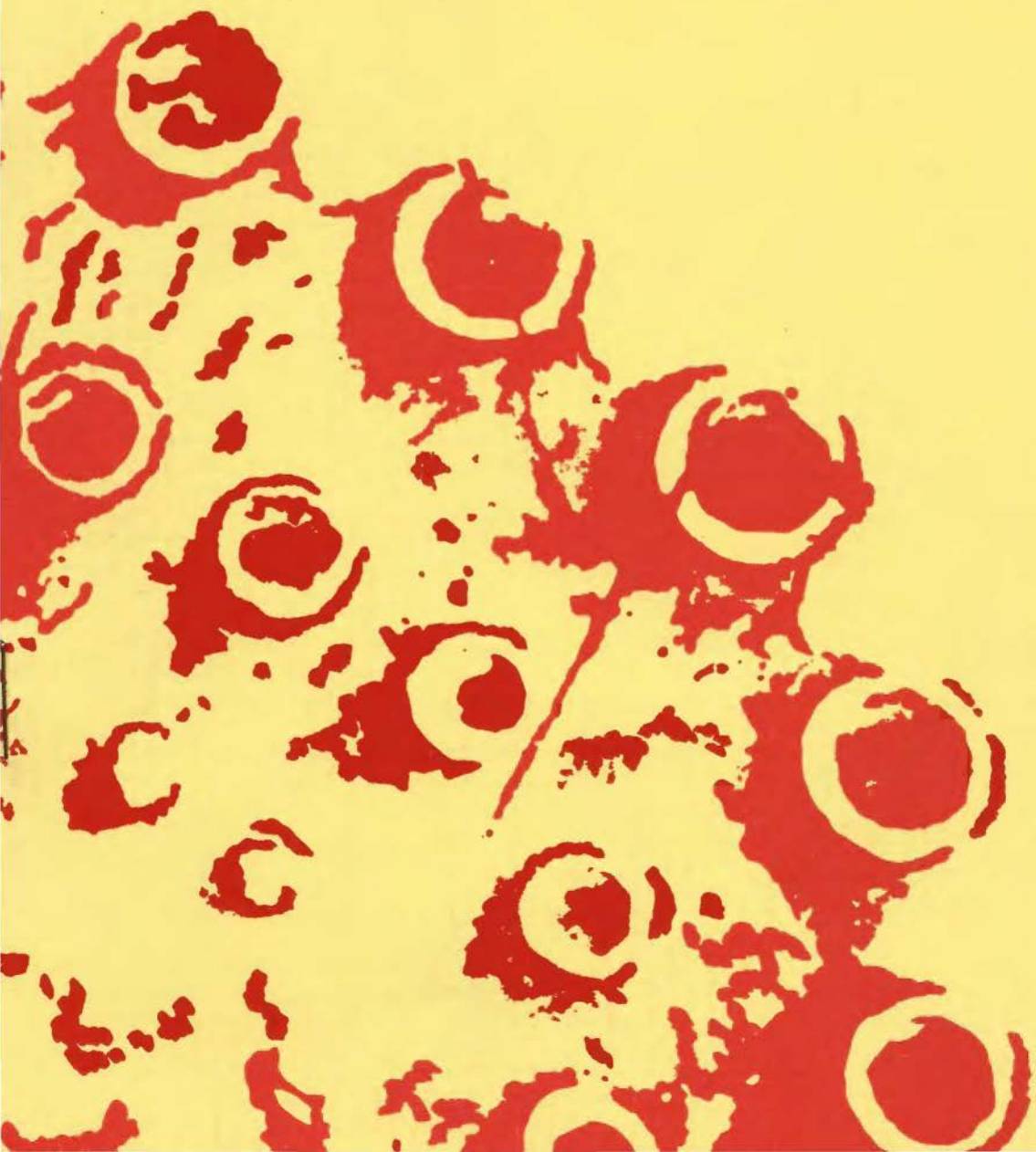

't inschrien

eerste jaargang nr 4 april 1969 kwartaaluitgave

„Een Inschrien is een vakje in de tuugkist waarin waardevolle zaken werden bewaard”.

Redactie: J. J. H. Meijer, H. Smeltweg 69, Enschede, eindredacteur.
Adriaan Buter, Neede.
H. H. Hagens, Almelo
J. Overbeeke, Haaksbergen.

Administratie: Mej. G. A. Weussink, Kortenaerstraat 20-11, Enschede, tel. 05420-1 02 06.

Bank: Algemene Bank Nederland N.V. te Enschede, Hoedemakersplein.

Betaling der abonnementsgelden op postrekening 800578 t.n.v. de Algemene Bank Nederland N.V., Hoedemakersplein te Enschede, onder vermelding van: rekeningnummer 59 20 31 438, t.n.v. G. A. Weussink, administratrice van 't Inschrien, te Enschede.

Abonnementsprijs f 5,— per jaar.
Losse nummers f 1,50.

Uitgave van de Oudheidkamer „Twente” te Enschede

Overname van de inhoud, in welke vorm ook, is niet toegestaan zonder schriftelijke toestemming van de redactie.

Folklore en VVV

Met Pasen zullen weer duizenden vreemdelingen naar Ootmarsum en Denekamp gaan om het vlöggelen en het Paosstakensleppen bij te wonen. Ieder jaar wordt geïnformeerd hoe laat deze evenementen beginnen, hoewel ook ieder jaar vanwege de Provinciale V.V.V. een overzicht van de Twentse paasgebruiken gegeven wordt, dat de meeste kranten trouw opnemen.

Er zijn mensen, die tegen deze VVV-activiteit bezwaar hebben. Een volksgebruik is geen evenement, zeggen zij en het ontardt, wanneer de VVV er zich mee bemoeit.

Met die ontarding lijkt het wel mee te vallen. Ondanks de grote toeloop van publiek in de jaren na de oorlog, zijn de oosttwentse paasgebruiken taai overeind gebleven, zelfs zonder belangrijke wijzigingen in de vorm. Hoe taai de traditie is, bleek vorig jaar in Ootmarsum, toen een actie om tot tekstwijziging te komen, volledig mislukte. Een Amsterdamse advocate, die een jaar tevoren het vlöggelen meegemaakt had, schreef een verontwaardigde brief aan het gemeentebestuur over de volgens haar anti-semietische strekking van het (middeleeuwse) lied „Christus is opgestanden”. Met pijn kreeg de burgemeester de Paoskearls zo ver, dat op de liedbriefjes, die zij voorafgaande aan het vlöggelen verkopen, het tweekeer voorkomende woord „Joden” vervangen werd door „mensen”. Maar op de Paasdagen zelf werd het lied door vrijwel iedereen — ook door de Paoskearls — in de oorspronkelijke versie gezongen! Er is al veel geschreven over het al of niet toelaatbare van organisatie in

de folklore. Deze Ootmarsumse gebeurtenis bewees weer eens, dat het leven boven de leer gaat. Organisatie slaat toch alleen aan, wanneer de zaak leeft en de zaak leeft meestal slechts daar, waar een stuk gemeenschap bestaat, hetzij oud of nieuw. Alleen gemeenschap maakt tradities mogelijk.

Daarom zijn we in het algemeen ook niet bang voor VVV-publiciteit op het stuk van de volksgebruiken. Er zijn uitzonderingen, zoals de brooduitdeling op maandag Beloken Pinksteren in de Ageler-es, waar de bedeeden weg bleven vanwege de vele fotografen. Maar de meeste gebruiken kunnen wel tegen bekijks.

Iets anders is, dat die publiciteit deskundig moet zijn. Jaar in, jaar uit stuurt de Provinciale VVV tegen Pasen een persbericht rond met steeds weer dezelfde onnauwkeurigheden. Dat „paosstaoken” geen Denekamps is, maar „paosstaken” moet zijn is tot daaraantoe. Maar die staak is iets anders dan het paashout, waarmee de schrijver van het bericht blijkbaar in zijn maag zit. Het hout wordt verbrand, de staak niet.

Erger vonden we, wat het VVV-persbulletin vorig najaar presteerde door te schrijven: „Op 11 november wordt in vrijwel geheel Overijssel het feest van Sint Maarten gevierd. Kinderen bellen 's avonds aan en houden een lampion in de hand, terwijl ze een vers zingen...”.

Nu is inderdaad het Sint-Maartenslichtjesfeest in opkomst in de Noord-Oost-Polder en in Deventer en vandoord is het gebruikelijk in delen van

Het erve 't Josink te Usselo

Wanneer U dit artikel leest, bestaat het erve 't Josink al niet meer. De boerderij moest het veld ruimen voor de stadsuitbreiding van Enschede.

De grote schuur, rechts van de oprijlaan, is zeer voorzichtig afgebroken om herbouwd te kunnen worden in het Abraham Ledeboerpark.

Enkele bouwkundig en historisch belangrijke zaken, voornamelijk bouwonderdelen, zijn door de heer Rakhorst, de eigenaar van dit erf, niet mede verkocht aan de gemeente Enschede, waaronder een gevelsteen uit het woonhuis met het opschrift:

M.I.   I.I
MISGUNST DER MEN
SCHEN KAN MEI NIT
DEREN ALS IK HEB DEN
SEGEN DES HEREN
MDCCLXXX

In de vorige eeuw brandde het huis af en werd herbouwd met materialen van afgebroken boerderijen. Duidelijk was dit te zien aan het vierkante werk. Twee moerbalken, midden boven de deel, vertoonden een stiepelgat en verder over de hele lengte gaten voor de vroegere staken van het vlechtwerk voor de wanden.

---

de IJsselstreek en de Noord Westhoek. In Twente is het, waar het ooit bestaan heeft, al lang verdwenen. Alleen Lossers viert daar Sint Maarten, zij het zonder lichtjes.

Maar ja, is Twente eigenlijk wel Overijssel?

Red.

Laten we nu de historie van het erve 't Josink eens bekijken. De oudste vermelding van het erf vinden we in het Schattingsregister van Twente van 1475, uitgegeven door drs. A. L. Hulshoff. We lezen daar: „Thiozing up dat Hus to Lage is een kate”. Een kate was een ongewaard erf, in tegenstelling tot een volgewaard erf. Bij de schatting van 1475 moesten de volgewaarde erven twee schilden betalen, de ongewaarde erven één schild. Nu was het zo, dat de Usseler boeren probeerden om collectief deze belasting te ontduiken. Ze gaven namelijk op, dat alle Usseler erven ongewaard waren, behalve de Hof van Usselo en Helmyng (Schatt. Reg. 1475, p. VII). In 1493/94 (Rek. Bisd. Utrecht, Kastelein v.h. huis Laghe), was het erve 't Josink eigendom van de bisschoppen van Utrecht. De pacht moest betaald worden op het Huis te Laghe. Deze pacht bestond toen uit 2 mud rogge, 2 mud gerst en een pachtzwijn.

In het Verpondingsregister van 1601 (A. L. Stroink, Stad en Land van Twente, p. 286) lezen we, dat het erve 7½ mudde geseis groot was. Dit betekent, dat bij 't Josink 30 schepel bouwland behoorde. De pacht is dan nog steeds gelijk aan 1493/94. De tienden uit het erf moesten opgebracht worden aan „die Frouw van Rhede”.

Tussen 1601 en 1626 hebben de bewoners van 't Josink deze tienden zelf aangekocht. Immers, in het register van geheven tienden in de provincie Overijssel (RAO, Statenarch, nr. 2517) wordt vermeld, dat de tienden aan hen toebehooren. Als eigenaar van

het erf wordt nog vermeld „de Landsheer”.

In Overijssel was men al langere tijd ontevreden over de bisschop als landheer, daar deze onvoldoende voor de veiligheid van dit gewest kon zorgen. Op 7 januari kwamen gezanten van keizer Karel V met Ridderschap en Steden van Overijssel overeen, dat het landheerschap aan de keizer zou overgaan, mits de bisschop hiervoor toestemming gaf. Deze toestemming kwam op 12 februari 1528.

Zoals alle bisschoppelijke goederen kwam nu ook 't Josink aan Karel V. In 1581 vond de afzwering van diens opvolger Philips II plaats, waarbij de horige goederen in Overijssel in eigendom overgingen aan de provincie. Het erve 't Josink was een van deze horige goederen. Over deze horigheid het volgende. Het lijkt mij het meest juist om de horigheid te verklaren als een soort recht van erfpacht. Natuurlijk legde de horigheid bepaalde finan-

ciële verplichtingen op de bewoners van de horige erven. Deze verplichtingen waren zo gering, dat de horige boeren zich algemeen konden opwerken tot zeer welvarende lieden. Zo ook de bewoners van 't Josink. We zien dit duidelijk in de verschillende belastingkohieren uit de zeventiende en de achttiende eeuw, waarbij zij steeds worden aangeslagen voor bedragen, die boven het gemiddelde liggen. Ook het feit, dat zij reeds tussen 1601 en 1626 de tienden uit hun erf konden afkopen, duidt wel op hun welgesteldheid.

Bij de eerste Staatsregeling der Bataafse Republiek in 1798 werd de horigheid afgeschaft.

Op 1 september 1829 kochten Aaltje Varvik, weduwe van Jan Josink, met haar dochter Fenneken Josink en Gradus Bos, het erve 't Josink met alle toebehoren van de Domeinen. De prijs bedroeg f 2624,70. In deze koopacte worden bijna dertig veldnamen ver-

meld, welke voor het overgrote deel gelocaliseerd konden worden (huisarch. 't Josink).

De zoon van Gradus Bos en Fenneken Josink, Jan Bos, trouwde met Hermina Roerink. Zij erfden het erve 't Josink. Voor dit huwelijk was het bezit van de familie Bos op 't Josink reeds aanzienlijk uitgebreid door grondaankopen.

Via Hermina Roerink werden nog enkele boerderijen door erfenis verkregen. Omstreeks het begin van deze eeuw tenslotte behoorden de volgende boerderijen bij 't Josink: 'n Geertman, 't Spieker, de Jochems, de Heersche, Höwkempke, Rouwenbos, 'n Hof, 't Slat, de Heurne, 't Eulderink en de Hofwönner.

De laatste bewoner van 't Josink was de familie Krommendam, die dit erf, gelegen aan de Strootsweg te Usselo, gem. Enschede, begin december 1968 moest verlaten.

Tenslotte nog iets over de naam 't Josink. De oorspronkelijke naam luidt in 1475 Tiozing. In tegenwoordige spelling is de letter „t” losgemaakt van de naam en wordt opgevat als lidwoord, blijkbaar naar analogie van namen als **Het** Stroot, **De** Wesseler, en **Het** Brunink. In feite is dit onjuist. Ook op andere plaatsen heeft dit zelfde verschijnsel zich voorgedaan: 't Joostman te Almelo: in 1511 Thijosink; 't Joost in Tubbergen: in 1475 Thyozing; 't Joost in Geesteren (verdwenen): in 1475 Thiozing; 't Josink in Zenderen: in 1385 Thyasinck, in 1475 Thyosing.

Waarschijnlijk moet het bestanddeel „thios” worden afgeleid van het gotische „thiuda”, of het oud-saksische „thioda” tot diet = volk.

In elk geval is het onjuist de naam te verklaren als te zijn afgeleid van de naam Joost.

Enschede, maart 1969 J. J. H. Meijer

De namen der Twentse marken: Fleringen

De naam van deze marke komt in de oudste bronnen als familienaam voor: het Oorkondenboek van Overijssel, I, regest 53 vermeldt Hugo de Fledre in 1133; hetzelfde Fledre wordt in Förstemann, Ortsnamen I, 909, ook in 1133 genoemd, met de aarzelende toevoeging „Gelderland?”. Ik vraag me af of dit Fledre niet eerder het erve Scholte Flee bij de Lutte is, dat hier onder ter sprake zal komen. De eerstvolgende vermelding, ook in O.O.I., regest 227, is uit 1252, dat Hermannus de Vletheringe als bezitter van het huis Vrutnrothe (het huidige erve Frontrot) noemt; in 1266, O.O.II, regest 300 lezen we van Alardus van Vleringhen, burger van Oldenzaal; in de Rekeningen en Registers van het Bisdom Utrecht, 1381/83, 580, ontmoeten we Harman van Vlederinghen, „borghsate te Goer”, maar in deze zelfde Rekeningen horen we voor het eerst van de „buerscap van Vlederinghe in den Kerspel van Oetmersem”.

Bij de pogingen tot verklaring van de naam is men er nogal lichtvaardig mee omgesprongen. J. de Vries, Woordenboek der Noord- en Zuidnederlandse Plaatsnamen zegt kortweg: „Vleringen heette in de tiende eeuw Flederden en mag men dus verbinden met Vledder”. Nu is Vledder een dorp in Drente, in 1313 Vledder, en het woord duidt aan een „moerassig weiland”. Ook H. J. Moerman, Nederlandse Plaatsnamen, rangschikt Vledder onder dit hoofd. Beiden zouden gelijk kunnen hebben als Flederden inderdaad de oudste vorm van Fleringen was, maar dit is niet juist. Flederden is het huidige Scholte Flee, dat ik hierboven al

noemde. Dit werd al in de Goederenlijst van het Klooster Werden, omstreeks 933-966 vermeld als Fletharrothe; in 1381/83 als den „hof tot Vlederode" in R.R. II, 710, in 1440 Vlederode in het Markeboek van de Lutte, terwijl het Schattingsregister van Twente van 1475 spreekt van de „Schulte to Vlederen".

In R.R. II, 631, wordt gesproken van de erven Arending en ton Weghe „to Wederden", maar in een voetnoot wordt verklaard, dat Wederden door dezelfde hand in „Flederden" veranderd is. Terecht, want op blz. 638 vinden we de vermelding van de erven to Weghe en Arending „to Vlederden"; ten onrechte echter wordt dit Vlederden in de index als Vleringen beschouwd.

Wat betekende nu Fletharrode? Dit was een „rode", een gerooïd bos van vlierbomen, precies zoals Wierden, omstreeks 1300 Wederden, waarmee het in R.R.II verward werd, ontstaan is uit Withirothun, een „rode" van „widen", een oud woord voor wilg. (Zie het artikel Wierden in Tubantia en Hengelosch Dagblad van 11-8-66). Scholten Fleeer, nu ook als familienaam Scholtefleeer voorkomend, werd in 't Werdens Register in de vorm Flet-harrothe vermeld als woonplaats van ene Odvvald, en was dus kennelijk niet een erf, maar eerder een buurschap. Dit was het blijkbaar ook nog in 1381/83, toen de erven Arending en Weghe er toe behoorden.

Fleringen heeft, zoals we boven zagen, als oudste vorm Vletheringe; een soortgelijke naam vinden we ten noordoosten van Meppel, de voormalige havezathe Vledderinge, in 1428 Vlederyngen. Het is dus een „ingen" naam; anders dan de „ing" namen, die immers als oudste betekenis hebben „zoon van", duiden de „ingen" namen eerder op volgelingen van een of andere leidende persoonlijkheid. Een ander voorbeeld in Twente is Beu-

ningen, in 933-966 Banningi, d.w.z. de woonplaats van de volgelingen van Bano of Bono.

In zijn Siedlungsnamen und Siedlungsgeschichte des Bergischen Land (Neustad an der Aisch, 1956), 14, betoogt Dr. H. Dittmayer, dat men als hoofdbestanddeel van de „ingen" namen allereerst aan een persoonsnaam moet denken. Als voorbeeld geeft hij Hausingen, dat zowel op het woord „haus" als op een voornaam Huso betrekking kan hebben; in dit geval dient men voor het laatste te kiezen. Zo zullen we voor Fleringen ook van een persoonsnaam moeten uitgaan en de vraag is nu of er een voornaam bestaan heeft, die in dit Fleringen voortleeft?

Dit moet dan Fledrad zijn, door Förstemann, Personennamen 509, in 793 vermeld. Hij bestaat uit de Germaanse elementen „fladi", schoonheid, reinheid, en „radi" raad(gever), en betekende dus zoiets als „schone raadgever", een naam die ons weinig zegt. Als voornaam zou hij in het Nederlands als Fleeer of Flier moeten voorkomen, maar als zodanig is hij verdwenen. Wel leeft hij voort in Friese achternamen als Fleringa en Flieringa, ontstaan uit Flederinga (J. Winkler, Friese Eigennamen, De Vrije Fries XIII en XIV), en waarschijnlijk ook in familienamen als Fleeer(s), Flier(s), Flierenburg, en het gelatinizeerde Fled(d)erus.

Met het woord „vleder" hebben noch Fleringen noch Scholtefleeer iets uit te staan.

B. J. Hekket

Stiepelteken

Stiepelteken I

De heer Kok zoekt de verklaring van het stiepelteken wel ver weg. Het is m.i. de vraag, of een zinnebeeld als het toch is, uit het Zuiden kan komen met een volkerengroep, die uit Noord Europa naar onze streken trok. En of, indien dit zo is, alleen dit teken een wijziging, uit angst voor het Christendom, zou zijn van een ouder teken, terwijl andere symbolen, tekens of hoe men ze ook noemen wil, onveranderd bleven.

Ik geloof dat we in het stiepelteken een oud runenteken mogen zien, dat in vele variaties voorkomt: en als 't ware gehalveerd:

(Is misschien hieruit ons cijfer 8 en de „halve“ 8 is 4 ontstaan? In een oude Kerk te Burgsteinfurt staat het jaartal 14... aangegeven als)

De tekens in beide reeksen dragen de naam **odal** of **ethel**, en duiden op een „vrijzijn“, „bezitter-zijn“, waaruit misschien ook de woorden **adel** en **edel** te verklaren zijn. Naast gebruik in de priester-mysteriën (het woord rune betekent geheim, mystérie), werden de runen als letterschrift gebruikt, waarin odal de klank O weergaf.

Dat juist dit teken als versiering op huizen (geveltekens, stiepeltekens, vensterluiken) gebruikt wordt, al is de betekenis wel geheel in het vergetboek geraakt, is dus niet verwonderlijk. Langs de stiepel betreedt men de boerderij, op de geveltop zou het kwade uit de lucht (godenwereld) erdoor worden tegengehouden, ramen en deuren vormen openingen en dus kwetsbare plekken in de muren of

wanden van een huis. Het odal-teken, symbool van bezit, vrijheid en privacy, omsluit en beschermt de woonruimte van de mens, garandeert de „huisvrede“. Een verwante betekenis heeft de halve odal (4), meer in de zin van identiteit (en een bescherming hiervan?), daar het de basis vormt van vele huismerken, steenhouwerswerken en andere meestertekens.

Zo gezien, kunnen we voor een verklaring van het stiepelteken dicht bij huis, ja in eigen huis blijven.

H. Hagens

Stiepelteken II

Het door de heer Kok in het vorige nummer ter discussie gestelde onderwerp „Wat is het Stiepelteken?“ heeft een reactie opgeleverd van de kant van de heer H. J. Eising te Hengelo (O.). De heer Eising schrijft o.m. „Het Venuskruis kan ik niet weerleggen. Ik vind het knap gevonden, maar moet het voorlopig toch betwijfelen. Dat het Christendom er enige invloed op heeft gehad lijkt mij onwaarschijnlijk“.

Hij grondt dit op het feit dat deze „zandloper“ voorkomt op het 2000 jaren oude medaillon, gevonden bij het erve Kots, gem. Lichtenvoorde (Gld.), en op de knop van een oude herdersstaf uit Griekenland: door de eeuwen heen ongewijzigd van vorm. Tevens komt het teken voor op muurankers.

Red.

Stiepelteken III

„De gedachte aan een zandloper is te simpel“, aldus H. L. Kok (Inschrien

Opgraving havezate Den Dam, Hellendoorn

Bij de aanleg van een sportterrein ten oosten van de R.K. Kerk te Hellendoorn zijn in november 1968 de fundamenteën van de in 1841 afgebroken havezate Den Dam tevoorschijn gekomen. Gezien de urgentie van de voltooiing van het sportterrein is slechts een voorlopig en onvoltooid onderzoek verricht.

Wegens gebrek aan werkkrachten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort is, nadat Dr. J. G. R. Renaud uit Amersfoort van het object kennis genomen had, in overleg met ondergetekende, aan de gemeente Hellendoorn gevraagd, werkkrachten beschikbaar te stellen. Dank zij de welwillende medewerking van de gemeente Hellendoorn

---

blz. 38) over de figuur, die het veelvuldigst als stiepelteken gebezigd wordt. Natuurlijk heeft hij daar gelijk in, maar de verwijzing naar een zandloper geldt alleen de vorm. Dezelfde zandloperachtige figuur komt vrij veel voor op muurankers, o.a. zag ik ze in 1943 op twee oude bakkersovens te Neede. Volgens Achterhoekse ambachtslieden wordt de X-vorm (die volgens sommige theologen, aldus Jan Jans op blz. 23 van „Landelijke bouwkunst in Oost-Nederland”, de Griekse beginletter van de naam Christus zou zijn) alleen door katholieke smeden op een muuranker aangebracht. Staan er inplaats daarvan drie schuine streepjes op, dan was de maker protestant.

A. Buter

en de dienst van het Rijksmuseum Twente te Enschede is het in korte tijd gelukt een gedeelte van de funderingen te localiseren en in tekening te brengen. Er waren verschillende bouwperiodes te onderscheiden, die tot de middeleeuwen teruggaan. Uit een 19e-eeuwse copie van een oudere tekening blijkt dat het front van het huis, gezien renaissance-motieven in de voorgevel, 16e-eeuws was.

Van het voormalige huis is het zuidwestelijke gedeelte aan het licht gebracht, en wel een deel van de westelijke buitenmuur ter breedte van 75-100 cm., diepste niveau ruim 1.50 m. beneden het huidige maaiveld over een lengte van 14.10 m; van de zuidelijke buitenmuur ter breedte van 1 m een gedeelte ter lengte van 10.15 m, diepste niveau 1.70 m beneden het huidige maaiveld. De resten van binnenmuren van baksteen (formaat o.a. 28 x 14 x 7 en 25 x 10 x 4,5) en veldkeien, houten palen stamden uit meerdere bouwperiodes.

Het opgelegde vlak had een lengte van ca. 20 m en een breedte van ca. 15 m. De middeleeuwse funderingen zijn na het onderzoek zo min mogelijk verstoord. Het patroon van de gevonden funderingsresten kwam enigszins overeen met de huisvorm op de vermelde tekening.

Veel schervenmateriaal (14e-19e eeuw) kon worden geborgen. Een tinnen pot uit de 17e eeuw was een der meest spectaculaire vondsten. Het gevondene is ondergebracht in de collectie van de Oudheidkamer te Hellendoorn.

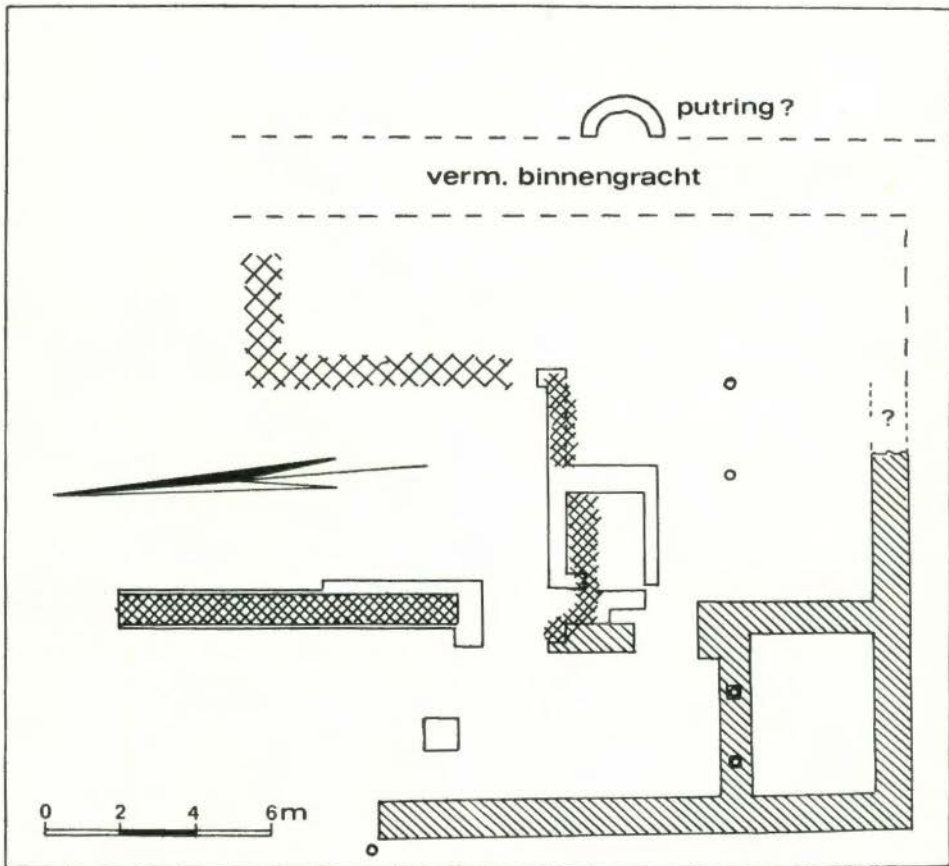
Rijksmuseum „Twenthe”

Drs. A. L. Hulshoff

De havezate Den Dam te Hellendoorn

Volledigheidshalve willen we, aansluitend op het bericht over de opgraving van Den Dam, iets mededelen over de

geschiedenis van dit eens belangrijke huis. De gegevens ontleen we aan Pastoor Rientjes: „Oud Hellendoorn

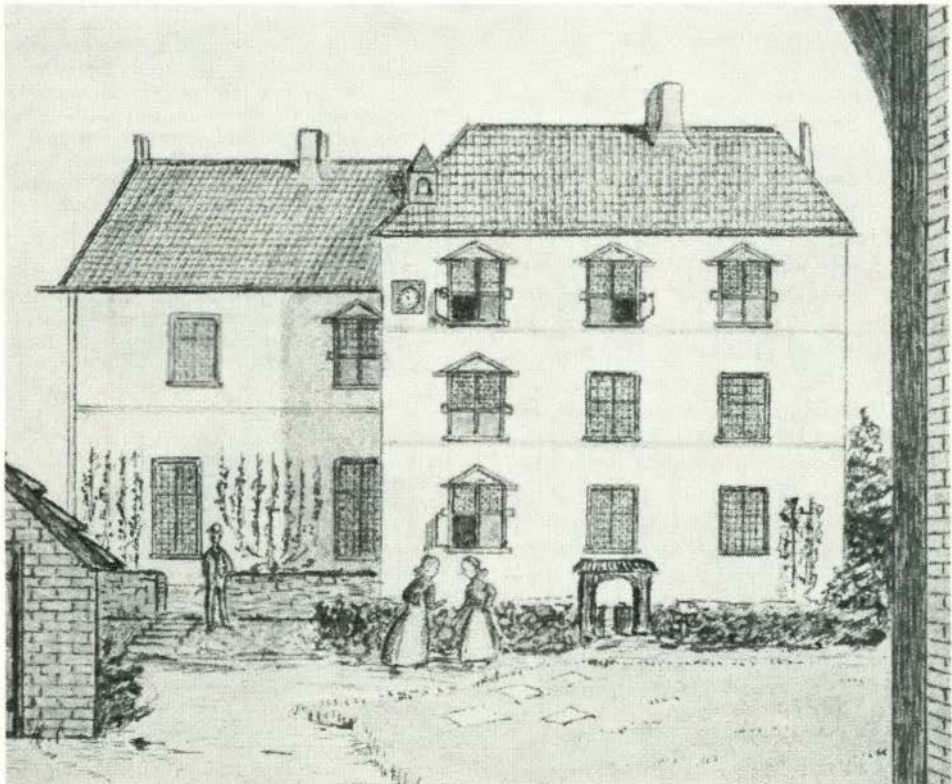

- Middeleeuwse fundering
- Latere fundering
- Muurvulling van keien en puin
- Idem, verstoord
- Paalresten

en Omgeving", en aan wat de heer A. Ponsteen te Nijverdal aanvullend meedeelde.

De ouderdom van de havezathe is niet bekend. Eerst in 1363 vinden we een Her Henrick van den Damme, Evert Suederszoon van den Damme vermeld, en wel in een brief betreffende de verdeling van Mastenbroek tussen bisschop Jan van Arkel en de Heer van Voorst. In 1411 trouwde een erfdochter van den Damme met Evert Schaap, waarmee het goed in dit uit Silezië afkomstige geslacht kwam; deze Evert werd de stamvader van de tak-Schaap, die zich in Overijssel en Gelderland heeft gevestigd. Dat Den Dam niet onbelangrijk was, moge blijken uit het feit, dat het met een driedubbele leen afhing van de

Provincie Overijssel, en zelf een leenkamer had, waaronder 15 lenen. Verder had de heer van Den Dam samen met die van de huizen Rhaan en Schuilenburg het collatierecht in Helleendoorn en bekleedde tevens het erfmarkerichterschap in de marke van die naam. Eeuwenlang bleef het huis in bezit van het geslacht Schaap, tot op 7 april 1699 Cornelia Schaap trouwde met Generaal Majoor Willem van Wassenaar; deze overleed in 1719. Daarna werd Den Dam verkocht aan Alexander Carel Baron van Heyden. De volgende bezitters waren: 1750, Paulus Benel, Heer van Westendijks-horn, Windesheim en Den Dam; 1754, Generaal Leopold Casimir Graaf van Rechteren van de Schuilenburg (koop-som f 30.000,—); 1774, de heer D. v. d.

Vragenrubriek

Van de heer A. C. Meyling te Hengelo ontvingen we het volgende:

Wyck; 1810, Mr. Gerrit Wicherlink te Zwolle, door huwelijk met Maria v.d. Wyck; 1811, Schout-burgemeester J. v.d. Plas Bouwmeester, na publieke veiling; deze woonde reeds in 1751 op het huis.

In 1862 werd het huis voor afbraak verkocht, welke afbraak weer in percelen publiek geveild werd. Zo kocht de R.K. gemeente klok en uurwerk voor f 240,—; de klok moet nog in de toren hangen; het uurwerk en de koperen wijzerplaat kwamen in 1925 terecht in de kerk van Lemele.

Veel huizen en schuren werden gebouwd of hersteld met stenen van het Huis. Nu nog staat in het dorp een schuur, geheel gedekt met pannen ervan. De afbraak is wel grondig gebeurd. Het muurwerk verdween tot op de funderingen, die hier en daar zelfs geheel zijn uitgebroken. Het opgegraven gedeelte (zie plattegrond) bestaat uit 6 tot 8 lagen baksteen. Waarschijnlijk heeft het huis glas-in-lood ramen gehad. Slechts een klein stukje lood werd gevonden (lood was kostbaar!). Het poortgebouw heeft nog langer bestaan, maar thans is de plek wel totaal onherkenbaar. De nog aanwezige buitengracht wordt (of is al) gedempt. En de vlakke grasmat van het nieuwe sportveld verradt niets meer van het feit, dat hier nog Middeleeuwse fundamenteën in de grond zitten.

Litt: Rientjes, Oud Hellendoorn en Omgeving.

id. Den Dam (Ov. Almanak 1844, pag. 148)

H. Hagens

De Twentse uitdrukking „zich an de koo-kaante hoolen" in de zin van „zich voorzichtig afzijdig houden van ongemak" is, dunkt mij zeer wel passend in het Twentse, niet zo spontane, karakter van ons volk. De betekenis ervan is toch, dat de boer zich naast zijn koe, die een voornaam deel van zijn bezit vormt, op zijn veiligst voelt. Of misschien dat hij zijn koe voor gevaar wil behoeden door er naast te gaan staan? Of wat anders?

Op de vraag over het Vriezenveense schimpversje (Inschrien no. 3) antwoordde de heer J. Kuiper te Delden o.m.: De Friezen hadden de gewoonte als scheldnaam voor vreemden „poepen" te gebruiken. Meestal werden daarmee Duitse landarbeiders bedoeld, die in Friesland kwamen oogsten. Wigge (Fries) = wegge = brood (krentenwegge). Ik heb geen verklaring voor „wäggen", doch dat moest rijmen op „läggen". De bedoeling is volgens de heer Kuiper, dat de turfstekers naar het veen gaan om eerder gestoken veenbroden (turven) om te leggen, om het drogen te bevorderen.

De heer Niphuis (64), koster te Almelo en geboren Vriezenveener, aan wie de Inschriener Joh. G. Schurink te Enschede de vraag voorlegde, vertelde: In de jaren dertig, toen er een inzinking in de textiel was, kwamen veel arbeiders uit Almelo en ook uit Enschede in Vriezenveen het afgegraven veen ontginnen, speciaal in de Weitemanlanden. De arbeiders werkten daar met de schop, voor hen ongewoon werk. Wiggewägge sloeg volgens deze zegsman op hun vreemde houding bij het ummeläggen (spitten).

In dit verband zij er nog op gewezen, dat blijkens een proces in 1703 de Vriezenveners „hondeier" gescholden werden. Deze naam zou zelfs tot in Hamburg bekend zijn (Snulf, Verz. Bijdr., p. 472).

A. B.

Op de vraag over de benaming zell- of kleedwagen kwamen drie schriftelijke en twee mondelinge antwoorden binnen van mej. A. M. J. Aalpol (Enschede), en de heren G. J. Eshuis (Almelo), E. J. H. Scholten (Den Haag) H. Velsink (Enschede) en Joh. G. Schurink (Enschede).

Op de vraag over zegswijzen, samenhangende met paard en wagen, antwoordden de heren G. J. Eshuis (Almelo), E. J. H. Scholten (Den Haag) en H. J. Eising (Hengelo). De heer Eshuis deed tevens mededelingen over het bereiken van mede (honingdrank). Op een en ander hoop ik nader terug te komen.

A. B.

Gehoord en gelezen

Almelo

Elke stad kampt, bij uitbreiding, met het probleem: boerderijen. Zo ook Almelo. In de laatste jaren verdwenen in de Aalderinkshoek (tussen de spoorlijn en de rijksweg naar Wierden) 9 boerderijen, waarvan 4 zowel landschappelijk als (en vooral) historisch zeer belangrijk waren. Voordien was het uitbreidingsplan in de Haghoek, westelijk van de weg naar Vriezenveen, gerealiseerd en thans is de Schelfhorst, oostelijk van deze weg, aan de beurt. Gelukkig zijn in het plan-Haghoek enkele fraaie boerderijen bewaard gebleven: de beide „Haghuuze“ (de erven Het Groote Hag en Het Kleine Hag), die hun oude functie als boerderij behielden en tevens een groenstrook stofferden aan de rand van de nieuwbouw. Ook het oude erve Noordik bleef bewaard. De boerderij, gelegen in de buurt van enkele scholen, is geheel gerestaureerd, en ingericht als vormings- en ont-

moetingscentrum voor middelbare-schooljeugd.

Landschappelijk zal eveneens een „restauratie“ plaats vinden, met behoud van belangrijk houtgewas en bomen, prachtig aansluitend op een vrij groot bosperceel naast de boerderij aan de overzijde van de vroegere Noordikslaan, thans Bosrand. Zo zal er een fraai punt blijven bestaan aan de Kothofsingel tegenover het Christelijk Lyceum.

Delden

De Oude herberg De Kolk aan de Langestraat, tegenover het punt waar de weg van Almelo uitkomt, is afgebroken. Het helaas bepleisterde en daardoor enigszins grauwe huis had, na restauratie, een sieraad voor de stad kunnen worden, te waardevoller daar dergelijke gebouwen, in stijl een mengeling van stadse en landelijke bouwkunst, in Twente steeds schaarser worden. Van de oude, net buiten

de stadspoort gelegen herberg, is een tekening bewaard gebleven van Andries Schoenmaker (plm. 1750). Eén der voordeuren had een zeer fraai bovenlicht, het gebouw bevatte uitwendig nog resten van vakwerk, terwijl zich binnen, bij de paardestallen, een klein kamertje bevond, bestemd voor de paardeknecht en bereikbaar via een steile houten trap.

Delden

Op 1 januari is er een einde gekomen aan een traditie van vier eeuwen, volgens welke de heer van Twickel de functie van kerkvoogd vervulde. Mevrouw M. A. M. A. baronesse van Heeckeren van Wassenaar, geboren gravin van Aldenburg Bentinck van Zuylenstein trad op eigen verzoek als kerkvoogdes af. In een speciale kerkdienst is aandacht geschonken aan de vele banden tussen Twickel en de hervormde kerk van Delden, die o.m. inhielden, dat Twickel het recht had om de oudste predikant te benoemen. Dit recht is gegeven uit erkentelijkheid voor de schenking van een orgel in 1846 (gebouwd door C. T. Naber te Deventer). Ter herinnering aan de band tussen Twickel en de kerk zijn in het raam van de toren vier wapens aangebracht, nl. van de geslachten Twickel, Raesfeldt, Wassenaar en Heeckeren, die achtereenvolgens de havezathe bestuurd hebben. Ook wordt in de toren een bronzen herdenkingsplaat geplaatst.

Diepenheim

Van gemeentewege worden op het ogenblik foto's van belang voor de plaatselijke historie in een archief samengebracht. Sinds de bevrijding heeft het gemeentebestuur foto's verzameld en met particuliere schenkingen erbij beschikt men nu over 600 prenten uit de oude doos. Twee bejaarde inwoners hebben zich belast met het ordenen en het van onderschriften voorzien van de verzameling. Men denkt over een tentoonstelling in 1970, bij het vijfde lustrum van de bevrijding.

Enschede

Nu we in het vorige nummer de jongerensoos De Labdiek genoemd hebben, mogen we de textielaten niet vergeten. De sociëteit, die de Enschedese Hogere Textiel School Vereniging aan de Sumatrastraat geopend heeft, ontving de toepasselijke naam „t Zömpke". Zoals bekend, is een zomp een voedertrog, vooral voor nat voedsel.

Enschede

Op 1 maart was het vijftig jaar geleden, dat het gemeentebestuur besloot de gasverlichting geleidelijk door elektrische straatlantaarns te vervangen. In 1920 was de omschakeling voltooid. Enschede beschikte in 1919 over 1026 straatlantaarns. Zestig jaar eerder, op

10 maart 1859, was men met 37 gaslantaarns begonnen.

Enschede

Tijdens de forumavond van de Oudheidkamer Twente op 13 maart j.l., gewijd aan de monumentenzorg, kwamen de volgende wensen naar voren: meer voorlichting over deze zaak, naast het depot in Zwolle ook een opslagplaats voor oude bouwmaterialen in Twente en: bescherming van bijzondere monumenten, zoals oude begraafplaatsen. Vooral het behoud van het zg. Boerenkerkhof aan de Deurningerstraat te Enschede werd urgent geacht. De heer Kok wees op buitenlandse en Nederlandse (Vlissingen, Veendam) voorbeelden, waarbij zo'n oud kerkhof tot een groene oase in de stad is gemaakt. De heer D. J. Reeskamp, secretaris van de Overijsselse Monumentencommissie deelde mee, dat van die zijde gepoogd wordt de oude begraafplaats aan de Bornestraat te Hengelo (met zeer oude grafstenen) te behouden. Besloten is, dat de Oudheidkamer een commissie zal instellen, die zich zal inzetten voor het behoud van dit soort bijzondere monumenten.

Enschede

Op 29 januari is in het natuurmuseum de Volkssterrenwacht Coenraad ter Kuile in gebruik genomen, een geschenk van de Enschedese Natuur Historische Museum Vereniging. De naam Coenraad ter Kuile is gekozen, omdat deze Enschedese fabrikant (1781-1852) zich voor de natuur- en sterrekunde bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt. Hij ontwierp o.m. de zonnwijzer aan de zuidmuur van de Grote Kerk, die daar sedert 1836 de plaatselijke zonnetijd en de maanden van het jaar aangeeft.

Enschede

Een in 1926 gebouwd locomotiefje, de Cocke-riill Feraing, afkomstig uit de bruinkoolmijn Caresberg bij Treebeek is uit Limburg naar Enschede gebracht. Het is bestemd voor de Museum Buurt Spoorweg.

Goor

De gemeente heeft (voor bijna een half miljoen) van het landgoed Weldam de boerderij „In den richter van Kedingen" met bijbehorende grond gekocht, bestemd voor stadsuitbreiding. Het uithangbord met de naam is buiten de koop gehouden. De boerderij, die afgebroken wordt, heeft geen historische waarde. Zij is in de plaats gekomen van twee vroegere katersteden: De Klomp en Mottena. Het Weldam gaf in de negentiende eeuw zijn boerderijen graag geschiedkundige namen.

Haaksbergen

Voor de twintigste keer heeft de revue Allo

Jannao een première beleefd. Auteur Bert Mutter was met minirok, ruimtevaart, E-8 en medische faculteit-actie weer bij de tijd. Op 1 maart vond een jubileumreceptie plaats. Andere Twentse revue's, die het al vele jaren volhouden: Wierden, Buurse, Saasveld, Stork'n Nus.

Hellendoorn

Uit de nalatenschap van prof. dr. ir. F. A. Vening Meinesz (van het diepzeeonderzoek) die in Hellendoorn heeft gewoond, heeft de Oudheidkamer Hellendoorn twee portretten ontvangen plus een verzameling in Hellendoorn gevonden gesteenten en fossielen. De portretten stellen de ouders van de laatste bewoonster van het vroegere ten oosten van de Regge gelegen landgoed Katenhof voor. Deze familie Waldboth von Bassenheim was uit Beieren afkomstig. De portretten hebben jarenlang dienst gedaan als.... bedsteedeuren in een herberg.

Lievelede

Elke laatste zaterdag van de maand wordt in de gelagkamer van het openluchtmuseum Erve Kots een „haardvuur-sociëteit" gehouden. Belangstellenden in de heemkunde van Oost Nederland zijn er zonder meer welkom. Op 22 febr. vond de eerste bijeenkomst met een twintigtal bezoekers plaats. Initiatiefnemer is de heer J. G. Vos.

Losser

Vrijdag 7 februari hield de pas gestichte Historische Kring Losser onder voorzitterschap van de heer H. L. W. Teepe haar eerste bijeenkomst. De heer J. J. H. Meijer sprak hier over de geschiedenis van het landgoed „Duivelshof" en de daarover in omloop zijnde sagen.

Markelo

De boerderij De Kistemaker, een der oudste van Markelo, is afgebroken in verband met de aanleg van een verbindingsweg met het uitbreidingsplan De Koekoek. De boerderij is achtereenvolgens bewoond geweest door de families Leunk (stichter), Vruwink, Altena, Klein Nagelvoort, Schutte en Bergman. In 1935 heeft de gemeente het pand gekocht. Nadien woonden er vier gezinnen in.

Markelo

Aan de Hochtweg op de Borkeld laat Staatsbosbeheer een schaapskooi bouwen, naar een tekening van wijlen Jan Jans. De kooi, die aan een tweehonderd dieren ruimte biedt, wordt op voorvaderlijke wijze van eikenhout gebouwd met een rieten dak, maar krijgt wel elektrisch licht en waterleiding. Op de Borkeld is nu al zes jaar lang een schaapskudde gehuisvest, waarover Gerhard Aanstoot (62)

de staf zwaait. De kudde, die ruim 120 dieren telt en die tot dusver in een schuur van de heer Aanstoot aan de Borkeldweg overnachtte, is eigendom van de Stichting Schepers en Wevers van 't Oale Schaopschot.

Ootmarsum

De werkgroep dialect van de Stichting tot bevordering der Heemkunde voor Ootmarsum en omstreken is bezig een Twents woordenboek samen te stellen. De werkgroep Geschiedenis I heeft de beemdnamen rondom Ootmarsum in kaart gebracht en wil nu de stadsrechten uit het latijn vertalen. De werkgroep II bestudeert de Franse tijd en verzamelt oude prenten.

Utrecht

De Vereniging Twente en Omstreken vierde op 1 maart het 20-jarig bestaan. De vereniging heeft een eigen cabaret-, toneel- en zangclub, bezoekt zieke streekgenoten in het Academisch Ziekenhuis en houdt de Twentse volksgebruiken in stand.

Vreden

Op 11 september 1968 zijn bij graafwerkzaamheden in een kruik van Siegburger aardewerk 42 munten gevonden. Zij stamden uit de eerste helft van de 15e eeuw en zijn geslagen in Aken, Metz, Praag, Groningen, de graafschappen Vlaanderen, Holland, Kleef, Mark, Moers en de hertogdommen Gelre en Brabant. Verscheidene dragen bovendien het stempel van een Westfaalse stad (o.a. Soest en Paderborn). Dit betekent, dat zij daar als betaalmiddel erkend waren. De vondst wijst op de uitgebreide handelsbetrekkingen, die Westfalen in de vijftiende eeuw had. De waarde van deze „schat" kwam destijds overeen met die van een paard of van twee koeien.

Winterswijk

Bij de restauratie van de Grote of St. Jacobskerk zijn op de muren en het gewelf van het koor 15e eeuwse schilderijen ontdekt. Jelle Otter zal ze restaureren.

Zutphen

Het partiëershuis Halterstraat 20 (dat uitgebreid kan worden met een lege fabriekshal er achter) wordt ingericht als depôt ruimte voor alle Gelderse musea.

Zwolle

Nadat de koningin bekend gemaakt had, in het vervolg geen eerste kievitsei meer te zullen accepteren, is dit voorbeeld gevolgd door o.a. de commissarissen van de provincies Drente, Gelderland en Overijssel en door een aantal burgemeesters. De burgemeesters van o.a. Almelo, Denekamp, Enschede, Haaksbergen, Markelo, Oldenzaal en Wijhe blijven de

Hoazen wasken

„Mijn moeder, geboren in 1864, aldus vrouw L. in Diepenheim, vertelde vaak, hoe er vroeger maar twee keer per jaar gewassen werd. Hele kumens vol, met slechts een likje zeep op twee vingers en verder houtas. Zo'n halve eeuw geleden moet het hier gebeurd zijn, dat iemand op een boerderij de vrouw zag kousen stoppen. „Je moet ze wel met een els voorprikken, zo hard zijn ze”, zei de boerin. De bezoeker vroeg natuurlijk, waarom ze die kousen dan niet waste. Waarop de boerin verbaasd vroeg: „Ku'j dan haozen wasken?”

A. B.

---

traditie volgen. Vogelkenner mr. E. D. Maal-drink, burgemeester van Wierden, geeft in ruil voor het eerste ei een vogelboekje plus de raad om het eierzoecken te staken.

Zwolle

Drs. A. Verlinde is per 1 maart j.l. benoemd tot provinciaal archaeoloog voor Overijssel. Hij werkt onder supervisie van het R.O.B. in Amersfoort. Zijn taak is de oudheidkundige bodemvondsten in Overijssel te documenteren en opgravingen te verrichten.

Centraal Instituut voor Volkskunde

Eind '68 is in Antwerpen een Centraal Instituut voor Volkskunde geopend. De oude gildehuizen, grenzende aan het Volkskundemuseum zijn hiervoor beschikbaar gesteld. Het instituut wil het volkskundig onderzoek op wetenschappelijke basis bevorderen en de activiteiten op dit gebied van de universiteiten o.m. te Gent, Leuven en Nijmegen coördineren. Ook met de Kon. Ned. Academie van Wetenschappen te Amsterdam bestaan goede contacten. De documentatie is gericht op het geheel van het Nederlandse volksleven.

Van de redactie

Geachte abonnees. Zoals U weet zijn wij verleden jaar juli gestart met de uitgave van 't Inschrien. Dat had als consequentie, dat het abonnementsjaar ook in juli in moest gaan. In de praktijk bleek dit nogal lastig te werken. Daarom hebben we besloten, de eerste jaargang door te laten lopen tot het einde van het jaar 1969 en dus in januari 1970 te beginnen met de tweede jaargang.

Wij verzoeken U daarom per 1 juli 1969 het aanvullende abonnementsgeld over een half jaar ten bedrage van f 2,50 te willen gireren op postrekening 800578 t.n.v. Algemene Bank Nederland N.V., Hoedemakersplein te Enschede, met de omschrijving: Administratie 't Inschrien.

Die abonnees, die tot op heden helemaal nog niet betaald hebben, verzoeken wij om meteen f 7,50 over te maken.

Beurs

Te koop of te ruil aangeboden: Enschede in 1913, J. Op ten Noort. Van Bombazijn tot fluweel, 100 jaar Schuttersveld (1959). Het Markerecht van Losser, drs. A. L. Hulshoff. Enkele overdrukken. De Lasonderkerk te Enschede, 1931.

Gevraagd: Alles over oud-Enschede en Lonneker. D. Taat, Osnabrückstraat 3, Enschede, tel 05420-11904.

Gevraagd: De Klokken van Denekamp, W. H. Dingeldein. Ons Dinkelland, J. B. Bernink. Singraven, W. H. Dingeldein. Uit het land van katoen en Heide, J. J. van Deinse. Historie van Haaksbergen, Snuffelaar. De Twentse Watermolens, ter Kuile. A. J. Temmink, Ds. van Kriekenstraat 15, Haaksbergen, tel. 1739.

Boek en blad

Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek. Het jaarverslag 1967 vermeldt een totaal van 1719 opmetingen, waarvan 116 in Overijssel en 119 in Gelderland. Er verscheen een gestencild vervolg op de „Voorlopige Bibliografie Historisch Boerderij-Onderzoek“. In Overijssel werden opgemeten Erve Bouwhuis te Beerze, l6s hoes Olde Möllink te Beuningen en Verveld te Enschede. In Gelderland o.a. Vurever te Haarlo (afgebeeld in jaarverslag). Men wil alle twaalf boerderijen van Beerze opmeten.

Aoid Hokseberge, het kwartaalschrift van de Historische Kring Haaksbergen, is zijn tweede jaargang ingegaan. Dank zij een verrassend groot aantal abonnees kon men van stencil-op offsetdruk overgaan, waardoor de inhoud met 25 pct is toegenomen. Uit deze inhoud: „Nogmaals de naam Haaksbergen“ (B. J. Hekket), „Het kasteel de Blanckenborch te Haaksbergen“ (D. Jordaan JGHzn), „Een inventarisatie van veldnamen“ (H. Kormelink), „De mobilisatie van 1830“ (mr. J. E. van Loevezijn), „De vuurstedenregisters“ (J. Overbeeke). De heer Hekket gaat thans akkoord met de opvatting van de heer Jordaan, dat „bergen“ in de naam Haaksbergen niet van heuvels, maar van „borch“ zal zijn afgeleid. Een verandering van „borgh“ in „bergen“ staat historisch vast voor het gehucht Wijnbergen bij Doetinchem.

Bijdragen en Mededelingen van het Nederlands Openluchtmuseum, jaargang 31 no. 2, bevat een uitvoerig artikel van A. J. Bernet Kempers over „Wie hebben in onze gebouwen gewoond?“ Hij besteedt o.m. veel aandacht aan de manier van slapen en de inrichting van de bedsteden met aanhalingen uit de literatuur over de Achterhoek en mededelingen gewijd aan Hil Bottema, de kunstzinnige medewerkster van het museum (en o.m. goed bekend met de Twentse volksgebruiken, die van oud-bewoners. Verder een „In memoriam“, zij op dia's liet vastleggen), die op 55-jarige leeftijd is overleden.

Twentse Post, Januari 1969 schrijft o.m. over Prins Bernard (van het Oldenzaalse carnaval). De Kroniek van dorp en stad is gewijd aan De Lutte (Franse tijd, de Buerbencken, 19e eeuw). Het februari no. zet deze kroniek voort

met de onderwerpen 20ste eeuw, Lutterzand en Dinkel en ruilverkavelingsproblemen.

Deventer Dagblad, 24/2 drs. H. R. van Ommeren, De vereenzaamde levensavond van ds. J. H. Halbertsma; 1/3 Stuk Bergkerkmuur in het gras (restauratie wandschildering door Jelle Otter); 6/3 Levensgrote Abraham voor de garnizoenscommandant; 11/3 Kievitseieren zoeken kan worden gestaakt.

Dagblad van het Oosten: 14/2 Het Farel een fraai bos (Hardenberg, sage gouden wieg); 1/3 G. J. Eshuis, Boer reed met paard en wagen dor schoorsteen (serie Elsen, afl. 34); 3/3 O.l.s. Holthone 100 jaar; 13/3 Oceanen spoelden tot bij Buurse (boringsactiviteiten J. H. Römer); 14/3 Hengelo's 60-jarig Gerardus Majella-Ziekenhuis.

Twentsche Courant: 8/2 Veertig jaar luchtvaart in Twente (door P. Vinken); 22/2 A. Buter, Zaodspieker behouden (Kössink, Winterswijk); 1/3 A. Buter, Spieker in Markvelde; 1/3 dr. N. Bootsma, Schaepmans erfenis; 3/3 Staatsbosbeheer spaart de vossen; 15/3 A. Buter, Kieviten en Friezen (eerste ei, ook oude Twentse traditie).

Tubantia: 23/1 In molen van Singraven wordt niet meer gezaagd; 29/1 Molen van Frans wordt toch gerestaureerd; 22/2 Twents voor de import-Tukkers (Almelo, cursus door H. G. J. Masselink); 1/3 B. J. Hekket, Wat betekent Spijker?; 8/3 Hendrik Odink is tachtig.

Geld. Ov. Crt: 12/2 De ossebloedkleur op planken gevels; 5/3 Streekhistoricus Hendrik Odink bijna 80 jaar; 7/3 Spaarbank te Lochem 150 jaar.

Klootscheeterswedstried door G. B. Vloedveld geeft een historisch overzicht van deze oude veldsport en verder het verhaal van een wedstrijd, gevolgd door een „klootscheetersmäöilken“, waarbij in een lang gedicht de legendarische „Stried van de drie Dieksen“ wordt voorgedragen. Uitgave Witkam f 3,95.

Geschiedenis van de parochie en de marke Reutum en Haarle door dr. G. J. Bartelink biedt in 72 bladzijden met 14 afbeeldingen

Agenda

In het vervolg zal de lezer de agenda steeds op deze laatste pagina van 't Inschrien vinden. Wij maken de besturen van regionale en plaatselijke verenigingen er (nogmaals) op attent, dat zij van deze agenda gratis gebruik kunnen maken.

Opgaven van bijeenkomsten (graag met vermelding of zij ook voor niet-leden toegankelijk zijn) dienen drie weken voor de verschijningsdatum in het bezit te zijn van de eindredacteur.

---

veel interessante historische gegevens. Uitgave Witkam, f 6,75.

De geselaars in Ootmarsum door D. Poort is een historisch verhaal met als achtergrond de flagellanten, wier naam met het Ootmarsumse paasgebruik van het vlöggelen in verband gebracht wordt. Uitgave Witkam, f 3,95.

Biej 't losse veur is een handvol rijmen en gedichtjes door de Hengelose Mien Hagreis-Post. Uitgave Witkam, f 3,10.

Op komst in de loop van dit jaar is een boek van ir J. G. Veldink over de geoloog W. C. H. Staring (proefschrift). Verder o.m. het wetenschappelijk handboek **Geschiedenis van Overijssel** onder redactie van prof. B. Slicher van Bath e.a., **Vriezenveense Ruslui in het rijk der Tsaren** door J. Hosmar, **Omme sonderlinge lieve** (geschiedenis en volksleven van Vriezenveen) door dr. H. Entjes, **Langs gebaande wegen** (toeristische routes in Achterhoek e.o.) door J. G. Vos, **Vuurdoed in Twente**, de marteldood van de freules van Beckum, naverheld door D. Poort, **Naowille**, gedichten van Johanna van Buren, **Singraven** door W. H. Din-gelein (herdruk).

A. B.

Ver. Oudheidkamer „Twente”, Lasondersingel 129, Enschede:

(Onder voorbehoud van wijzigingen)

17 april 1969: Jaarvergadering, met lezing

21 juni 1969: Excursie naar Coevorden of Xanten, dagtocht: alleen toegankelijk voor leden.

30 augustus 1969: Middag-excursie, o.m. naar de watermolen te Oele.

Twentse Werkgemeenschap voor Archeologie en Historie:

Secr. P. Hamer, Mercuriusstraat 114, Hengelo, tel. 05400-11793.

25 april 1969: Lezing door J. J. H. Meijer, over enkele historische erven in Enschede.

17 mei 1969: Excursie o.l.v. J. J. H. Meijer naar de op 25 april besproken erven.

22 juni 1969: Excursie, Bestemming???

(Wijzigingen voorbehouden)

Historische Sociëteit Enschede-Lonneker:

Bijeenkomsten op 4 april 1969, 2 mei 1969, 6 juni 1969.

Twente-Dinkelland-Naoberschop:

Zaterdag 17 mei: Algemene bijeenkomst in Diepenheim, samenkomst 15 uur bij hotel Roe-lofsen. Inleiding over en bezichtiging van kastelen. Entree f 1,—. Iedereen is welkom. Het Duitse „Grosztreffen” vindt in de herfst op kasteel Welbergen plaats.

Twents-Gelders Textielmuseum, Espoortstraat te Enschede:

De tentoonstelling synthetica is uitgebreid met „echte zijde” en verlengd t.e.m. 20 april. Openingsdagen di./za. 10-12 en 14-17 uur. Zo. 14-17 uur.

Rijksmuseum Twenthe, Lasondersingel 129, Enschede:

Vanaf 29 maart 1969: Fototentoonstelling „Uit de lucht gegrepen” (Luchtfoto's).

Oudheidkundige Vereniging „De Graafschap”:

17 mei 1969: Zomerexcursie in het Duitse grensgebied.

Vereniging Gelre:

18 juni 1969: Zomervergadering te Culemborg.